

Sgambati felfedezése

Utazás egy itáliai zeneszerző világába

Szerencsésnek vallhatja magát az ember, ha vállalkozó szellemű természettel ajándékozta meg a sors. Így örömmel tölti el egy olyan felkérés, ami teljesen ismeretlen zeneszerző felfedezésére invitálja. Ez az utazás **Giovanni Sgambati** (1841–1914) olasz zeneszerző világába enged betekinteni.

Lázás kereséssel teltek a nyári szünidő utolsó napjai: órákig bújtam, lapozgattam Sgambati Magyarországon fellelhető kottáit. Kevés idő adott a válogatásra, mivel a Liszt Ferenc Társaság őszi évadának első rendezvényére szóló felkérés. Egész estét betöltő zenés utazásra hívtuk a Liszt növendék iránt érdeklődő közönséget: az éves sorozat ötletgazdája és műsorvezetője a nemzetközi hírű Liszt-kutató, *Eckhardt Mária*, valamint az előadók, *Szecsődi Ferenc* hegedűművész, Liszt-díjas, Érdemes művész, a Szegedi Tudományegyetem professzora, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, *Molnár Tímea* opera szakos zeneakadémiai hallgató, és jómagam, a műsor szerkesztője.

A programot *Liszt Ferenc* művei keretezték: a *Koronázási miséből* a *Benedictus* saját hegedű-zongora átiratában hangzott el, zárószámként pedig a *Szerelmi álmok* (No. 3). A műsorszámok többségét *Sgambati* darabok alkották. Összehasonlításként Heine „Mint egy virág, olyan vagy” c. versét mindkét komponista által megzenésített formában hallhattuk. Első szembetűnő különbség a nyelv: Sgambati egy olasz fordítást használ Liszt eredetijével szemben. A második: a dallam nemes egyszerűsége Lisztnél.

Sgambati életműve igen széles, ennek ellenére hazánkban kevésbé ismert. A figyelmet Liszt legkedvesebb olasz tanítványára először a *Dr. Eősze László* 90 éves születésnapja alkalmából rendezett konferencia irányította. Próbáltam a lehetőségekhez képest betekintést nyújtani Sgambati zongoraműveibe, hegedűdarabjaiba, illetve szóló énekes irodalmába. Így esett a választás az önálló *Notturmo-ra*, s az Op. 12-es sorozatra, melynek címe: *Fogli volanti* (Repülő levelek). Ebből a ciklusból a No. 5. *Vecchio castello (Croquis)*, – No. 2. *Canzonetta*, – No. 3. *Idillio*, – és a No. 4. *Marcia (Humoreske)* hangzott el. Ezek a szóló zongorára írott karakterdarabok egyáltalán nem emlékeztetnek Sgambati mestérére. A *Notturmo* esetében inkább Chopin hatása, a rövid karakterdaraboknál pedig Schumann juthat eszünkbe. Mind zeneileg, formailag, technikailag, valamint harmóniájában azt érezni, mintha szándékosan háttal fordítana Lisztnek. Kissé különködőnek érzi az előadó, amikor Disz-dúrban kell olvasnia.

Sgambati leginkább Rómában tevékenykedett. Ő vezényelte elsőként Itáliában a Dante szimfóniát és Liszt számos

más művét – mint zeneszerző azonban mégsem követte a romantika olasz, vagy „liszti-wagneri” ágát.

A vokális darabokat leginkább a nyelv alapján választottam ki. Így a „Care luci (nápolyi népdal)” és a „Rose” c. d’Annunzio olasz verse mellé két francia dal, az „Il faut aimer!” (Szeretni kell) és a „Priere” (Ima) került. Dalai melodikusak, de nincsenek benne tipikusan olasz fordulatok. Ezekben is találunk furcsa modulációkat, váratlan akkordokat ugyanúgy, mint zongoradarabjaiban.

A hegedűre készült „Andante cantabile” (Op. 24. No. 1) és a „Serenata napoletana” (Op. 24. No. 2) tulajdonképpen a kamarairodalom része lehetne, mivel a zongora egyenrangú partnere a hegedűnek. Sgambati annak ellenére, hogy zongorista, igen jól ismeri a többi hangszer sajátosságait is. Nemcsak zongoraötöst írt, hanem vonósnégyest, oktettet, zongoraversenyt, sőt Requiemet és két szimfóniát is. A szólamok hangszereszerűek, de technikailag igen nehezek. Op. 4-es zongoraötösének 2. tételét akár kuriózzumnak is lehetne nevezni, mivel az a ritkán előforduló 5/8-ban íródott.

Szintén különlegességnek számít az est utolsó műsorszáma, Lisztől a Liebesträume No. 3, (a szerző énekes verziója, majd Joseph Aachron hegedűre-zongorára készített átírata), koncerteken általában az eredetit, a zongoradarabot szokták műsorra tűzni. Úgy gondolom, elég jó idegenvezetőnek bizonyultak az előadók, mivel szemmel láthatóan nagy sikert aratott nemcsak a két Liszt átírat, hanem Eckhardt Mária kalauzolása és az összes Sgambati mű is.

Köszönet illeti a szervezőket, a Liszt Ferenc Társaság társelnökét, *Eckhardt Máriát* és főtitkárát, *Rozsnyay Juditot* ezért a nagyszerű lehetőséért. Várjuk a következő meghívást a további felfedező utazásokra.

Nagy Márta

